

Arkadiusz Domaszek

Międzynarodowa konferencja naukowa, "Małżeństwo i rodzina w prawie kanonicznym, polskim i międzynarodowym : (Olsztyn-Kortowo, 9-10 maja 2008)

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 51/3-4, 467-470

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA,
MAŁŻEŃSTWO I RODZINA W PRAWIE KANONICZNYM, POLSKIM
I MIĘDZYNARODOWYM (OLSZTYN-KORTOWO, 9-10 MAJA 2008)**

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w dniach 9-10 maja 2008 r. zorganizował konferencję naukową pt. *Małżeństwo i rodzina w prawie kanonicznym, polskim i międzynarodowym*. W symposium wzięli udział pracownicy i studenci Wydziału Prawa i Administracji, przedstawiciele ośrodków kanonistycznych (UKSW Warszawa, KUL Lublin, PAT Kraków), pracownicy sądów kościelnych oraz reprezentanci innych uczelni.

Przed rozpoczęciem obrad, została odprawiona Msza św. w kościele akademickim pw. św. Franciszka z Asyżu, pod przewodnictwem ks. abpa dra Wojciecha Ziemby. Konferencja była połączona z jubileuszem 25 lat pracy naukowej i 60. rocznicą urodzin ks. prof. Ryszarda Szychmilera, któremu z tej okazji wręczono księgę pamiątkową. Po uroczystym jej przekazaniu, odczytano list ks. kard. Zygmunta Grocholewskiego oraz zasygnalizowano listy gratulacyjne od innych biskupów. Następnie w ramach części jubileuszowej nastąpiły przemówienia przedstawicieli środowisk naukowych i studenckich, władz wojewódzkich i lokalnych. W odpowiedzi na wygłoszone przemowy, głos zabrał jubilat, który podziękował najpierw Panu Bogu, rodzicom, swoim nauczycielom, przedstawicielom instytucji, gdzie pracował, a dalej przedmówcom oraz zebrany prelegentom i gościom.

Dasza część I sesji poświęcona była relacji małżeństwa do prawa Kościoła powszechnego. Sesji przewodniczył prof. Tadeusz Jasudowicz. Pierwszy wykład wygłosił ks. prof. Wojciech Góralski (UKSW) nt. *Małżeństwo i rodzina instytucjami prawa naturalnego w świetle przemówień papieża Jana Pawła II do Roty Rzymskiej*. Na bazie papieskiego nauczania, autor ukazał Boże pochodzenie małżeństwa i rodziny. Następnym wykładem pt. *Zasadnicze motywy ochrony i obrony wartości i misji instytucji małżeństwa i rodziny* przedstawił ks. prof. Józef Krzywda (PAT). Podkreślił, że Kościół niezmiennie broni wartości obu tych instytucji, a tym samym chroni dobra poszczególnych osób jak i całych społeczności. W kolejnym wystąpieniu ks. dr Sylwester Kasprzak (KUL) zaprezentował psychologiczne różnice osób tworzących małżeństwo. Przedłożenie nosiło tytuł *Odrębność psychologiczna nupturientów a budowanie wspólnoty w małżeństwie sakramentalnym*. Ostatni wykład w sesji przedpołudniowej wygłosił ks. bp Artur Miziński (KUL) pt. *Dyspensa w prawie kodeksowym Kościoła łacińskiego*.

Dyskusja wokół referatów podjęła tematykę dyspensowania, które musi wynikać z uzasadnionej przyczyny. Inną dyskutowaną kwestią było zagadnienie psychicznej zdolności lub niezdolności do zawarcia małżeństwa. Ewentualną niezdolność psy-

chiczną w tej przestrzeni może wstępnie rozeznac proboszcz, ale jedynie biskup mógłby zabronić małżeństwa.

Po przerwie obiadowej, sesji II przewodniczył ks. prof. Artur Mezglewski. Ta część konferencji przybliżyła kanoniczne prawo procesowe. Ks. bp prof. Andrzej Dziega (KUL) omówił *Specyfikę kolegialnej decyzji sędziowskiej*. Zaznaczył, że w fazie rozpoznawania sprawy uczestniczy każdy sędzia, jak również w podejmowaniu decyzji, tj. wyrokowaniu. W wystąpieniu autor przedstawił również rolę pojedynczego sędziego w odniesieniu do działania kolegialnego. Następny referat wygłosił ks. prof. Tomasz Rozkrut (PAT) *Słowo w obronie 'Dignitas connubii'*. Procesowa instrukcja *Dignitas connubii* (Godność małżeństwa) z 2005 r. wzbudziła w niektórych kręgach dyskusję, co do jej charakteru prawnego oraz właściwości wybranych jej zapisów. W podsumowaniu autor wystąpienia stwierdził, że instrukcja w pełni odpowiada wymaganiom stawianym tego rodzaju aktom prawnym, a jednocześnie jest bardzo potrzebnym rozstrzygnięciem w kościelnej praktyce procesowej. Wystąpienie dr Marty Greszata (KUL) pt. *Poszlaka w kanonicznych procesach małżeńskich* oraz krótka dyskusja na temat zdolności do podjęcia obowiązków małżeńskich zamknęły sesję.

Małżeństwo w prawie międzynarodowym stanowiło przedmiot dociekań naukowych III sesji, której przewodniczył prof. Tadeusz Jasudowicz. Wystąpienie dra Piotra Krajewskiego (UWM) pt. *Prawno-etyczne uwagi na temat związków nieformalnych i małżeństwa* otworzyło tę część konferencji. Następnie prof. Hans-Peter Ettl (Kehl- Niemcy- WSAP) przedstawił kwestię *Żądanie zwrotu świadczeń alimentacyjnych domniemanego ojca według prawa niemieckiego*. Dr Oksana Cabaj odczytała tekst śp. prof. Jana Białocerkiewicza *Związek małżeński z cudzoziemcem. Dwa wybrane problemy prawa publicznego*, w którym autor stwierdza, że dobro rodziny winno być wartością nadrzędną, dlatego wydalenie cudzoziemca (jednej ze stron w małżeństwie) winno być wyjątkowe. Z drugiej strony problemem prawnym są małżeństwa zawierane wyłącznie w celu zalegalizowania pobytu. W zastępstwie prof. Bronisława Sitka (UWM), tekst nt. *Nowy program Unii Europejskiej Prawa podstawowe i obywatelstwo* odczytał dr Piotr Krajewski. Po zamknięciu obrad, ich uczestnicy mogli w porze wieczorowej zwiedzić zamek dawnej Kapituły Warmińskiej w Olsztynie, wspólnie zjeść kolację w tym historycznym miejscu oraz w mniejszym kręgu dyskutować na tematy poruszane w ciągu dnia.

Drugi dzień konferencji rozpoczęła sesja IV poświęcona małżeństwu w prawie Kościoła w Polsce, sesji przewodniczył ks. prof. Wojciech Góralski. Wykład otwierający wygłosił ks. dr Krzysztof Nitkiewicz (Rzym- Kongregacja Kościołów Wschodnich) nt. *Małżeństwo wiernych katolickich Kościołów wschodnich zawierane wobec duchownego Kościoła łacińskiego*. Zaznaczył, że należy zauważyć różnice teologiczno-prawne w rozumieniu szafarza sakramentu; w Kościołach wschodnich

jest nim biskup lub prezbiter. Zatem nie można delegować diakonom upoważnienia do asystowania i błogosławienia małżeństwa. Następną prelekcję poświęconą *Małżeństwu i rodzinie w świetle uchwał II Polskiego Synodu Plenarnego* wygłosił ks. prof. Janusz Gręźlikowski (UKSW). Z kolei ks. dr Arkadiusz Domaszk (UKSW) w wystąpieniu pt. *Zadania nauczycielskie Kościoła w Polsce a współczesne wyzwania rodzin* podjął zagadnienie relacji rodziny do sytuacji polskiej. Stwierdził, że każda chrześcijańska rodzina uczestniczy w misji nauczycielskiej Kościoła. Szczególna konfrontacja wspólnoty rodzinnej ze współczesnymi wyzwaniami występuje na płaszczyźnie katechezy, wychowania oraz oddziaływania środków społecznego przekazu. Kolejne przedłożenie wygłosił ks. dr hab. Jan Krajczyński (UKSW) pt. *Prawodawstwo partykularne w służbie rodziny jako podstawowej przestrzeni życia Kościoła*. Zaznaczył, że ustawodawstwo przełożonego Kościoła partykularnego wspiera rodzinę w wypełnieniu jej zadań, a także uwzględni lokalną sytuację, w której ona żyje.

W dyskusji nad referatami podniesiono problem przygotowania nupturientów do małżeństwa i pouczenia ich o skutkach prawnych zawartego związku. Przypomniano również warunki, pod którymi można dopuścić do Komunii św. osoby żyjące w związku cywilnym, bez sakramentu małżeństwa. Fakt związków pomiędzy katolikami należącymi do Kościoła łacińskiego oraz Kościołów wschodnich, z jednej strony wymaga uznania odmienności w rozumieniu osoby szafarza, ale też otwiera na dalsze poszukiwania – kim jest szafarz oraz czym jest błogosławieństwo w różnych wspólnotach chrześcijańskich. Aktualne wyzwania domagają się odkrywania nowych form katechezy dorosłych, jak również odważnego i mądrego realizowania praw i obowiązków katechetycznych rodziców.

Ostatnią V sesję, po przerwie obiadowej, poprowadził ks. dr Waldemar Gałązka, a była ona poświęcona małżeństwu w polskim prawie rodzinnym. Wykład prof. Wiesława Pływaczewskiego (UWM) pt. *Współczesna migracja a problem dysfunkcyjności rodziny. Refleksje wiktymologiczno-kryminologiczne* odczytała Anna Kanciak. Następnie prof. Mieczysław Goettel (UWM, UWB) zaprezentował temat *Koncepcje podstawowych praw i obowiązków małżeńskich w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym*. W dalszej kolejności ks. prof. Józef Wroceński (UKSW) omówił *Prawo rodziców do religijnego wychowania dzieci i młodzieży według prawa polskiego*. Na podstawie zapisów konstytucyjnych, konkordatowych, ustawowych i pozaustawowych ukazał pierwszorzędne prawo rodziców do religijnego wychowania ich dzieci. Kolejne dwa referaty wygłosili: dr Hanna Bzdak (US) – *Sprawowanie władzy rodzicielskiej a dobro dziecka*, dr Paweł Sobczyk (UKSW) – *Małżeństwo i rodzina w orzeczeniach Trybunału Konstytucyjnego. Art. 18, 48 i 71 Konstytucji RP*.

Po krótkiej przerwie ks. prof. Artur Mezglewski (KUL, UO) zaprezentował kwestię *O potrzebie nowelizacji przepisów wykonawczych dotyczących zawierania*

małżeństwa konkordatowego. Zdaniem autora istnieje potrzeba zmiany wzorów zaświadczeń stanowiących podstawę cywilnej ich rejestracji oraz wykazów duchownych upoważnionych do wypełniania tychże dokumentów. Z kolei dr Anna Tunia (KUL) przedstawiła prawne wymogi *Rejestracji małżeństwa cywilnego zawartego w formie wyznaniowej*, m.in. konieczności złożenia odpowiednich podpisów i dochowania terminów przekazania zaświadczeń do Urzędu Stanu Cywilnego. Następny referat wygłosiła dr Marzena Dyjakowska (KUL) nt. *Ustanowienia rozdzielnosci majątkowej przez sąd na wniosek małżonka w świetle nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 17 czerwca 2004*. Ostatnie wystąpienie miał dr Piotr Kasprzyk (KUL, UWM) pt. *Przyszłość mediacji w postępowaniu rozwodowym i separacyjnym*.

Po krótkiej dyskusji nastąpiło podsumowanie i zakończenie konferencji. Następnie organizatorzy zapewnili uczestnikom zwiedzanie Starego Miasta, a następnego dnia zaproponowali kurs wycieczkowym statkiem po malowniczym Kanale Ostródzko-Elbląskim. Warto też zaznaczyć, że wszystkie wystąpienia z konferencji zostały zebrane w książce pt. *Matrimonium spes mundi. Małżeństwo i rodzina w prawie kanonicznym, polskim i międzynarodowym. Księga pamiątkowa dedykowana ks. prof. Ryszardowi Szychemilerowi* (red. T. Płoski, J. Krzywkowska, Olsztyn 2008). Publikacja zawiera także inne opracowania nieprezentowane na konferencji, m.in. rozdział poświęcony socjologii i teologii rodziny i małżeństwa. Całość konferencji ukazała, jak wiele złożonych pytań prawnych wywołuje instytucja małżeństwa i rodziny. Dwudniowe obrady były również próbą dotarcia do możliwych odpowiedzi w tym zakresie, tak na gruncie prawa kanonicznego, jak i polskiego oraz międzynarodowego.

ks. Arkadiusz Domaszek SDB

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI „POZYSKIWANIE ŚRODKÓW NA DZIAŁALNOŚĆ INSTYTUCJI KOŚCIELNYCH”, KATOLICKI UNIwersytet LUBELSKI JANA PAWŁA II, 10 CZERWCA 2008 ROKU

Katedra Prawa Wyznaniowego Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II oraz Doradztwo Gospodarcze DGA S.A. zorganizowały 10 czerwca 2008 roku w Lublinie konferencję zatytułowaną „Pozyskiwanie środków na działalność instytucji kościelnych”.

Wprowadzenia w problematykę konferencji dokonał jeden z organizatorów ks. prof. KUL dr hab. Artur Mezglewski, ukazując pozyskiwanie środków w szerokim kontekście realizacji przez kościoły i inne związki wyznaniowe ich misji oraz dzia-